

Schiermonnikoog

"Vladdenstreek memories"

met beschrijving Voorstreek
en deel Westerstrandweg. deel 4.

Westeinde Middenstreek met MATJELAND op Schiermonnikoog, omstreeks 1885 gefotografeerd door B.J. Pottjewijd.

De foto die we vandaag plaatsen en die we voor onze publicaties van een lezer uit Rotterdam ontvingen, is een zeer zeldzame opname uit een serie die fotograaf Pottjewijd van Winschoten omstreeks 1885 op het eiland maakte. (Deze serie moet volgens een bewaard gebleven notitie nogal gevarieerd zijn geweest). De foto is destijds genomen vanaf het hoge duin benoorden het Matjeland en bezuiden de Louwvlakte.

De LOUWVLAKTE was een stuk mooi groenland, weiland, dat in de winter meestal onder water stond. Het grote stuk land op de voorgrond van de foto is een gedeelte van het MATJELAND. Deze naam kan zijn ontstaan naar de naam van een vrouw die Matje heette maar ook naar de vlaktemaat mat of mad.

' Het huis, dat geheel links op de rand van de foto staat en slechts gedeeltelijk is afgebeeld, is de boerderij waarop later LIEUWE SCHAAFSMA woonde. Merkwaardig is dat in de westmuur van de boerderij de grote schuurdeuren nog ontbreken. Deze deuren die lichtgrijs geschilderd waren, moeten dan rond de eeuwwisseling zijn aangebracht. Aan de noordkant van de boerderij stond ongeveer tegen de duinen een rij wilgen. Aan de oostkant bevond zich het woonhuis. Midden in de eerste wereldoorlog 1916 werd de boerderij verbouwd tot pension WEST-END.

● *Iets verder naar rechts op de voorgrond staat op een terpje het huis dat tot 1881 bewoond geweest is door de grofsmid PIETER HENDRIKS POSTHUMUS en daarna, omstreeks 1885 door zijn dochter SJOEUKÉ. Dochter Sjoেকে was een zuster van LEENDERT, die in 1911 weer naar het eiland en zijn ouderlijk huis zou terugkeren om badmeester en dorpsomroeper te worden. Aan de westkant van het huis van de familie Posthumus liep een smal wagenpad. Dit pad sloot aan (over de Westerstrandweg heen) op het Melle Grietjenspaid.*

We gaan nu naar de rechterkant van de foto en nemen dan de vijf huizen onder de loep die aan de zuidkant van de Middenstreek staan, met de voorzijde aan de Voorstreek.

Aanvullende correctie

In het artikel bij de oude foto van B.J. POTTJEWIJD Westeinde Middenstreek met MATJELAND Schiermonnikoog omstreeks 1885 N.D. Courant 28 september jl. moet een kleine aanvullende correctie worden aangebracht, waardoor de inhoud van de bijbehorende vertelling wat gemakkelijker te begrijpen is.

Iets verder naar rechts op de voorgrond staat op een miniatuur terpje het huis dat door de familie POSTHUMUS werd bewoond. De bekende grofsmid PIETER HENDRIKS POSTHUMUS woonde er met zijn gezin en had er destijds ook zijn smederij. Na zijn overlijden in 1881 (Pieter Hendriks Posthumus was sinds 1867 weduwnaar) zijn de toen nog thuis wonende kinderen in het huis blijven wonen. Dochter SJOEUKÉ en later zoon LEENDERT (de dorpsomroeper) hebben het langst in het ouderlijk huis gewoond.

Uit de oude foto-doos

DOOR BRAM SPIER

Het hoekhuis geheel rechts werd bij de eeuwwisseling bewoond door RUURD TEENSMA. Links daarnaast staan twee huizen achter een hoge muur. Zij waren het eigendom van GERRIT CARST en zijn later verbouwd tot pastorie van de gereformeerde kerk. Nog verder in oostelijke richting staat het huis van F. BAKKER. Hij was bakker en boer. Het gezin Bakker kwam in dit pand te wonen toen de bakkerij (aan de overzijde van de Middenstreek) overgenomen werd door D. VAN EIZENGA. Voor 1900 woonden in dit pand aan de zuidzijde van de Middenstreek JAN en MARTHA VISSER (geboren Bakker). Na zijn aanstelling als lichtwachter (van 1 januari 1900 tot 15 november 1930) verhuisden Jan en Martha naar één van de lichtwachterwoningen bij de Fierst

Tiër. Nog verder in oostelijke richting zien we een groot huis dat gebouwd is in de richting oost-west. Dit is het oude koloniehuis, dat we al eens eerder hebben besproken. Het huis werd later ook nog gebruikt als woonhuis voor twee gezinnen en gedeeltelijk verbouwd tot twee woningen onder één kap.

Tietjesberch

Aan de noordkant van de Middenstreek, Westeinde, op de foto rechts van het huis van de familie Posthumus, stond nog een huis op een kleine terp. Dit terpje werd TIETJESBERCH genoemd. Het bedoelde huis was het laatste huis dat aan de noordkant van de Middenstreek stond. De zuidkant van dit huis werd bewoond door GERMEN VISSER en zijn vrouw TIETJE ON-

NES. In haar ballade van een eiland 'tussen Scholbalg en Lauwers', wordt deze Germen door LOUISE MELLEMA nog even met name genoemd: - Eertijds was om de West, gelegen in het duin, een lieflijke vallei, omzoomd door lage duinen. Dit was het 'Punt' geworden, waar 'Germen' placht te weiden zijn schapen en zijn geiten.** -

Dichter bij huis, ten westen van zijn beuizing, lag eveneens een stukje groenland voor Germens schapen. Het bijbehorende schapehok was aan de zuidwesthoek gebouwd. In de noordelijke helft van dit huis woonden RIEKERT TEENSMA en zijn vrouw AAFKE FENENGA. Zij waren de ouders van JEPPE, MELLE en RUURD TEENSMA. Opzij van deze noordelijke woonhelft stond het LYTTJ Hûs van Rie-

lichtwachter Jan Douma
bijnaam!

kert en Aafke. Bij de huizen waren moestuinen aangelegd. Achter deze woningen (op de foto niet te zien) stond een half huisje dat later MARTEN werd genoemd. Dit huisje (van 1721) kreeg deze naam omdat de vrijgezel en oud zeeman MARTEN RADEMAKER er jarenlang in heeft gewoond.

In de verte, op de foto links van het huis van de familie Posthumus en rechts van de boerderij van Lieuwe Schaafsma, zijn nog een achttal huizen te zien. (We beginnen bij het huis van Posthumus en gaan van rechts naar links).

1. Aan de noordkant van de Middestreek staat de schuur van de boerderij van MARTEN SMIDS, die tevens slager was.
2. Huisje met uitzicht op het noorden, waar later JAN VISSER met zijn vrouw GRIETJE woonden.
3. Een oud gebouwtje dat tot 1907 als gereformeerde kerk werd gebruikt.
4. Hier woonden KLAAS V.D. GEEST en zijn vrouw CATHARINA MEIN-SINA POSTMA. CATHRINE BEP werd 93 jaar.
5. Woning van TAIKE DOL en zijn vrouw IETJE VISSER/
6. Woning van KLAAS VERWER met zijn oude moeder, later met zijn vrouw DINA VISSER (zuster van DOUWE).
7. Zeer klein huisje dat bewoond werd door postbode WILLEM VERWERD en zijn vrouw AUKJE KUIPER.
8. Boerderij, woonhuis en bakkerij van FOPPE BAKKER; later overgenomen door D. VAN EIZENGA (zie eerder in deze vertelling).

De dames en heren die ons hebben geholpen bij het opsporen van de vele namen zijn we ten zeerste erkentelijk! Indien u denkt dat een naam verkeerd is vermeld, neem dan contact met ons op via 05193 - 1670. De foto is beschikbaar gesteld voor publicatie in de NDC door de heer J.B. POSTHUMUS Rotterdam.

* Louise Mellema 'Tussen Scholbalg en Lauwers', ballade van een eiland, uitgave Foppe Schut, Schiermonnikoog 1954.

Het prachtige boekje met pentekeningen van MARTIN VAN WANING is sinds lange tijd uitverkocht en is alleen nog antiquarisch verkrijgbaar.

** Wordt nog steeds Germen's Punt genoemd.

Achter op de Pottje wijd foto, die in het bezit is van de heer Pothuizen, Rotterdam staat met ikt probeer:

Bulthuis.

Op Schiermonnikoog heeft in die jaren ooit maar 1 familie Bulthuis gewoond. Bulthuis was tot 1912 onder honds timmerman van Raadhuis en woonde met zijn gezin in een gedeelte van het Oostelijk souterrain*. De familie Bulthuis kwam uit Groningen. Bulthuis werd in zijn functie opgevolgd door de timmerman Lucas (achter naam).

Het gezin Bulthuis is later aan de Langestreek gaan wonen tegenover Pothuizen. 2 vrouwen waren bij de familie. Een aantal gezinsleden (vader en beide vrouwen?) zijn in 1918 het gevolg van de Spaanse Griep overleden en of het aldaar begraven.

*Het is ook mogelijk dat het gezin Bulthuis niet in het souterrain of souterrain heeft gewoond maar in het paviljoen aan de Oostzijde.

Fraai uitzicht op het Westeind van de Midden-
streek, 1894.

DEZE UNIEKE FOTO IS IN 1894 GEMAAKT DOOR
FOTO GRAAF POTTJEWÛD UIT WINSCHOTEN. HÛ
KWAM REGELMATIG OP HET EILAND VOOR HET VER-
VAARDIGEN VAN PORTRETOPNAMEN EN ANDERE FOTO-
GRAFIEËN. TIJDENS ZÛN VERBLÛF OP HET EILAND
NAM POTTJEWÛD MET ZÛN GEZIN MEESTAL INTREK
IN HET HUIS "MARTEN" AAN DE MIDDENSTREEK.
WÛ GAAN ER DADELÛK OOK EEN KÛKJE NEMEN.

West end, elfdiden street 1898; - foto Pottje neijde
 Wierschoten. Links Tietje Visser - Onnes met
 haar Doontje Klaas Visser.

Glinshöten

Poffewijk.

Bij de foto van Pottje wijd West end effiddeustreek in 1898
Mekeschouwing van Ede J. Visser.

1898 klopt wel. Klaas Visser was geboren in 1891. Toen de foto
werd gemaakt moet hij dus 7 jaar geweest zijn. Zijn moeder
Tietje Onnes was nogal slank. Door de bijzonder lange
rok lijkt ze nog slanker. Op de foto rechts van haar zit
iemand in het stek. Alleen het hoofd is te zien.

Belichting. De zon is ruim door het westen heen. Die de
schaduw van Tietje en Toon Klaas.

Het 2^e huis is „effarten“ van 1721, met ten Oosten daar van een
houten schuur. Het 3^e huis (vierkant huis) is licht van
kleur. Dit 3^e huis was later (dus na 1898) het woon huis
van slaager effarten Smids, getrouwd met Rize (afkor-
ting van Elizabeth of Liesbeth) Bakker, dochter van
Toppe Bakker, bakker en boer. Marten en Rize waren de
ouders van Tjebbe Smids. Tjebbe was hun oudste kind,
geboren in 1906 en overleden in 1988.

Achter het vierkante huis (op de foto niet te zien) stond
de boerderij (is er nog). Aan de Westkant van het vier-
kante huis en de boerderij loopt het Karels pad, ge-
noemd naar Karel Coolen die na 1900 er tegen over
woonde. (aan de Zuid kant van de effiddeustreek)

Omstreeks 1905 was aan de Westkant van het Ka-
rels pad een open plek. ± 1911 zette Andries Wielema,
timmermans knecht, op die plek een eenvoudig huis
van witte zandsteen. Dit huis staat er nog en is in

1988 gedeeltelijk verbouwd.

Andries Wielma was terecht bij timmerman ~~aan~~ ^{naar} ~~naar~~ Albert
Slaafma. De witte zandstenen werden op het eiland zelf
vervaardigd van o.a. wit duinzand en specis en werden
gebruikt voor de bouw van de villa Opduin van de
familie Onnes met Jongens. De witte zandstenen die over-
bleven werden door Andries Wielma gekocht en gebruikt
voor de bouw van het huis aan de eifadden streek.

Andries Wielma was weduw naar en hij had 2 kinderen.
Tijn voor Andries is in Oktober 1989 op 87 jarige leef-
tijd overleden. Tijn dochter Elfertha Wielma is getrouwd
met Harm Kruyer, voorman gemeente werken ~~Daar~~ ^{Daar} ~~naar~~ ^{naar} ~~hoog~~.
Verder naar het Oosten, aan de Noord kant van de eifad-
den streek, Tijn op deze foto nog (moelijk) te zien een half ei-
lander huis, ~~ver~~ ^{volgens} een heel eiland huis ~~naar~~ ^{van}
de Noord kant werd bewoond door de licht wachter Jan
Visser (Jan Doupe) en zijn vrouw Grietje, daar naast
een huis dat gebruikt werd als Graf. Kerk en dat "de
Hulk" werd genoemd en ten slotte de woningen van Klaas
v.d. Geest, Taake Dol, Klaas Verwer.

Tijn hier voor en voor een aantal namen van de bewo-
ners Zuid kant eifadden streek. Uitsluitend gedeelte, de an-
dere artikelen betreffende dit onderwerp in "eifadden-
streek eifadden".

DE FOTO IS IN 1910 GENOMEN DOOR FOTO-
GRAAF POTTJE WJD UIT WINSCHOTEN.
HET IS HAAST WEL ZEKER DAT DE VROUW VAN
DE FOTOGRAAF MET HAAR BEIDE KINDEREN OP
DEZE FOTO ZIJN AFGEBEELD.

het huis „efarten” aan het Westeind van
de midden streek.

Voor we de vertelling bij de vandaag geplaatste foto beginnen vragen we eerst nog even uw aandacht voor een foto van de Langestreek West end, die ruim een jaar geleden in deze rubriek werd afgedrukt en die in 1910 door fotograaf Pottjewijd uit Winschoten werd genomen.

Bedoelde foto is ook afgedrukt op bladzijde 70 van het boekje 'Schiermonnikoog van vroeger...'

Als u die foto erbij neemt, dan zult u zien dat op de foto van de Langestreek en op de foto van vandaag dezelfde moeder en dochter met sportkarretje zijn afgebeeld.

Waarschijnlijk zijn ze de fotograaf gevolgd om met nog iemand (zoontje?) aanwezig te zijn bij een volgende fotografische opname die bij het eilander huis MARTEN aan de Middenstreek zal plaats vinden.

Daar het gezin POTTJEWIJD in de zomer van 1910 een maand (misschien langer) in het huis MARTEN heeft gelogeed, lijkt het zeer aannemelijk, dat de vrouw met de jongen en het meisje, de echtgenote en de beide kinderen van Pottjewijd zijn.

Daar we door correspondentie aan de weet zijn gekomen dat op de open plek ten oosten van MARTEN in 1911 door de timmerman ANDRIES WIELEMA sr., een huis van witte zandsteen werd gebouwd moet het jaartal 1910 van de foto van vandaag kloppen. Het door Andries Wielema gebouwde huis staat op de westhoek van het KARELSPAID en is ongeveer een jaar geleden van binnen geheel verbouwd (1988). Als bijzonderheid kan nog worden vermeld dat deze witte zandstenen op het eiland werden gefabriceerd in de jaren tussen 1910 en 1914 en o.a. werden gebruikt voor de bouw van OPDUIN(1913) aan de strand boulevard.

Uit de oude foto-doos

DOOR BRAM SPIER

Westeind Schiermonnikoog.

Schiermonnikoog West end Middenstreek 1910

Het huis MARTEN (1721) is eerst een half huis geweest waartegen later een gedeelte is aangebouwd. Aan de oostkant is dit duidelijk te zien door de inspringende zijmuur. Aan de noordkant bevond zich een schuin dak. Rechts boven de noordkant van het huis MARTEN is nog juist de top van één van de bomen te zien die bij het huis van de familie POSTHUMUS stonden. Geheel rechts is een gedeelte zichtbaar van de

boerderij van LIEUWE SCHAAFSMA (later pension WEST END).

Aan de westkant van MARTEN staat het huis van GERMEN VISSER en TIETJE ONNES. Zij waren de ouders van KLAAS VISSER en de grootouders van CAREL VISSER. Het huis heeft aan de zuidzijde een schuin dak. Dit schuine dak moet nog niet zo lang geleden (ten tijde van de foto) zijn aangebracht, want op

een oudere foto (uit 1898) eveneens door Pottjewijd gemaakt, heeft het huis een rechte gevel. Links tegen het huis aangebouwd staat een winteronderkomen voor twee schapen met bergruimte voor de zeis en ander gereedschap.

Zojuist vernemen we nog dat in 1909 en in 1910 voor het eerst nieuwe jonge iepen aan weerszijden van de Middenstreek werden gezet.

De foto die in 1910 door Pottjewijd werd gemaakt is in 1911 als ansichtkaart uitgegeven door R. ZEILINGA.

Voor uw commentaar zijn we steeds bereikbaar via 05193 - 1670.

Klaas Visser van Schiermonnikoog 1891 - 1959

Klaas Visser geboren 31-12-1891 was een zoon van GERMEN VIS-SER en TIETJE ONNES. Het gezin woonde aan het Westeind van de Middenstreek aan de uiterste grens van het dorp. In een apart verhaal komen we later op het echtpaar Tietje en Germen terug (zie ook LOUISE MEL-LEMA, Tussen Scholbalg en Lauwers, een ballade van het eiland: GERMENS PUNT)

Klaas begon zijn maritieme loop-baan in 1904 toen hij als dertien-jarig knechtje een baantje kreeg op het schip van de toenmalige postschippers AMBROSIUS DUBBLINGA en AUKE VIS-SER, dat tussen het eiland en Oostmahorn de dienst onder-hield.

De jonge Klaas kreeg de smaak van een leven op zee al gauw echt te pakken, zodat hij na deze aan-loop en eerste beginperiode aan-monsterde als dekjongen op de grote vaart. Na enige jaren te hebben gevaren om zijn ouders en zusters te onderhouden en om geld te sparen voor het bekostigen van zijn studie, haalde hij in 1911 zijn 3e rang. Als 3e stuur-man trad hij in dienst van de 'Oostzee' voor welke rederij hij wegens grote bekwaamheid reeds na één jaar mocht varen als 2e stuurman met dispensatie.

Bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog ging hij voor 2e stuurman studeren, doch moest die studie onderbreken daar hij als aankomend militair werd opge-roepen (mobilisatie 1914 - 1918).

In 1917 kreeg hij evenwel uitstel van verdere militaire dienst en werd hem studieverlof toegekend, een periode waarin hij in drie maanden zijn 2e en 1e rang be-haalde. In het bezit van deze pa-pieren trad hij opnieuw in dienst van de 'Oostzee' eerst als 2e en spoedig daarna als 1e stuurman. In 1917 werd het schip waar hij op voer in HET KANAAL getor-

- Gezagvoerder Klaas Visser -

pedeerd, doch Klaas Visser over-leefde deze oorlogshandeling. In 1921 volgde zijn benoeming als kapitein. De ovale foto die van-daag in deze rubriek wordt ge-plaatst is in 1933 genomen in Boston. Het schip waarop kapi-tein Klaas Visser het commando voerde was toen juist in deze ha-venstad binnengelopen met een lading PROPS (sparrestammen, juffers) uit Archangel.

Gedurende de jaren van de 2e we-reldoorlog was hij steeds op zee. In de Indische Oceaan werd zijn schip aangevallen door een Ja-panse onderzeeër. Staande op de

brug werd hem de pet van het hoofd geschoten. Het raapte de pet op, zette deze weer op zijn hoofd en zei tegen de 3e stuur-man, de Schiermonnikogër EL-DERT DOBBENGA, die naast hem op de brug stond: 'Ne motte se fedory aik net tichterby komme!'

In 1946 werd hij gezagvoerder en expeditieleider op de 'Willem Ba-rendsz', die onder direktie van de 'Oostzee' verschillende reizen naar het zuidpoolgebied maakte. De 'Willem Barendsz' genoot in die jaren grote bekendheid.

In 1950 ging kapitein Klaas Vis-ser met pensioen. Na ruim 45 jaar varen vond hij het welletjes. Bij zijn afscheid ontving hij de uitzonderlijk hoge onderschei-ding DE RUYTER MEDAILLE IN GOUD. De gezagvoerder overleed in 1959. We danken zijn zoon CAREL AXEL VISSER ten zeerste voor de gegevens die nodig waren voor het samenstel-len van deze necrologie.

Mocht u nog iets aan dit artikel willen toevoegen, dan kunt u ons ten alle tijde bereiken door 05193 - 1670 te draaien.

Uit de oude foto-doos

DOOR BRAM SPIER

Boston U.S.A.,

1933.

Gezagvoerder Klaas Visser.

KLAAS VISSER, GEBOREN 31-12-1891, BEGON ZIJN MARITIEME LOOPBAAN ALS 13 JARIG KNECHTJE OP HET POSTSCHIP VAN AMBROZIUS DUBLINGA EN AUKE VISSER. NA DEZE AANLOOP MONSTERDE HIJ AAN ALS DEKJONGEN OP DE GROTE VAART EN BEGON IN DEZE PERIODE TE SPAREN OM O.A. ZIJN STUDIE TE BEKOSTIGEN.

IN 1911 HAALDE HIJ ZIJN 3^e RANG EN IN 1917 BINNEN DRIE MAANDEN ZIJN 2^e EN 1^e RANG. ZIJN BENOEMING ALS KAPITEIN VOLGDE IN 1921.

GEDURENDE DE JAREN VAN DE 2^e WERELDOORLOG WAS HIJ STEEDS BUITENGAATS.

IN 1946 WERD HIJ GEZAGVOERDER EN EXPEDITIE LEIDER AAN BOORD VAN DE „WILLEM BARENDSE“.

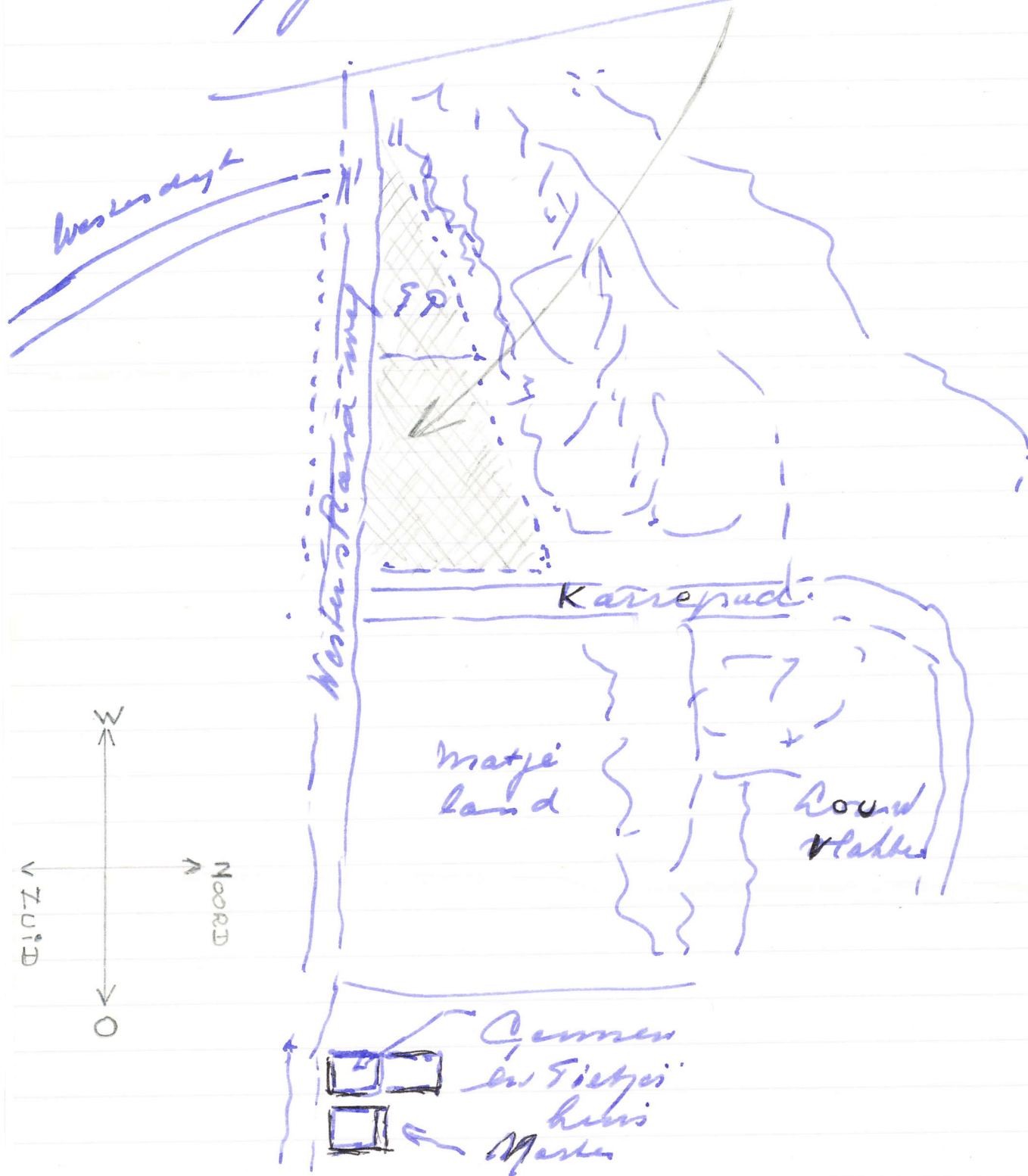
GEZAGVOERDER KLAAS VISSER GING IN 1950 MET PENSIOEN. HIJ OVERLEED IN 1959.

Wopke Tenenaga en Klaas Visser 1934.

German's Point.

Gedeelte uit een gedicht van Wopke Tenenga.

De zon wordt ook zijn rust gegund
En daalde neer in Geemens Punt.

Germens Punt.

Nelkens Ede Jappe Visser was Germens Punt de laatste punt gras land of weide grond van het vlakke polderland, bij het einde van de IJlesterdijk tegen de duinenrij, met aan de Zuid kant de IJlester strand weg (zie schetsje van Ede J. Visser)

De eveneens bekende thema "Tussen Schobbold en Rammens", een ballade van een eiland, bladzijde 23.

Germens Punt, genoemd naar Gerrens Visser, de vader van Klaas Visser, de grootvader van Carel Axel Visser.

Gerrens weidde op deze punt zijn schapen en zijn geiten.

Het schape hok bij zijn huis aan de Noordkant, Westzijde elfdelen streek gaf maar ruimte voor een paar schapen.

Gerrens weidde dit punt vormige stuk weide grond ook (hooi voor zijn schapen). Hij weidde zijn schapen en geiten ook achter en langs de eerste duinenrij in de toen daar aan weerge vlaktes.

In latere jaren, maar toen achter (prukkel?) breed, gebruikte Thomas de Groot (kleine boer) dit stuk weide grond voor zijn 4 of 5 koeien.

Lager Klaas Visser ± 1930
man rechts onbekend

Klaas Visser ± 1925

± 1935 Klaas Visser met echtgenote

en het jacht hondje.

Pieter Teensma * 3-12-1846 Schiermonnikoog † 2-8-1918 Schiermon-
nikoog. Pieter Teensma, stuurman, is op 18-11-1880 te Schiermonnikoog
getrouwd met Aafke Tenenga * 25-12-1850 Schiermonnikoog † 22-6-1935
Schiermonnikoog; dochter van Abbe Ruud's Tenenga en Cornelia
Tjard's Deeman.

kinderen:

Ruud	getrouwd met	Boukje Kalfsbeek.
Jeppe	" "	Piemada Visser.
Elbbe	" "	Tietje Ekamp.

Huis fam. Klaas Visser, eind Middensteek, gebouwd in voorjaar 1925. Is gebouwd op de plaats van het oude huis van Germa en Tietje, de ouders van Klaas. Foto genomen in 1926. Klaas was tijdens de bouw van het huis op ~~zijn~~ een nikooq. Links achter nog het een stukje te zien van het halve huis van Aafke Teunenga en Pieter Teunema. De grote bomen links behoren bij het huis van Leenderik Posthumus. Geheel rechts achter huis elarten langs is een gedeelte van een dak te zien. Dit dak staat op het Noordeinde van de boerderij van elarten Smids boer en slaager overleden in 1918 (Spaanse Griep). Het raargeheel rechts is het kamerraam van de moeder van Klaas Visser die in het nieuwe huis een eigen gedeelte had. Aan de Oostzijde van het huis was ook een ingang. Het Noordgedeelte van het oude huis is blijven staan. In 1930 is dit huis in opdracht van zoon Carel Visser in de oude vorm verbouwd. Zie voor verdere gegevens de volgende bladzijde (verstrekt door Carel Axel Visser).

De onderstaande gegevens zijn ontvanger van
 Carel Axel Visser: De man met de witte pet
 is een broer van mijn moeder, J. Hedlund, gedag-
 vaarder KNSM. Naast hem zit zijn vrouw T. Hedlund-
 Fortmanns. Voor de helderhond zit ik zelf (Carel
 Axel Visser) en achter mij zit mijn tante Annie
 Hedlund. Op de hoek van het huis zit mijn moeder,
 Carolina Janna Hedlund. Voor haar staan links
 Axel Hedlund en rechts Timie Visser, mijn duster.
 Ede Jappe Visser vertelt: De vader van Carolina
 Janna Hedlund was een Zweed. Hij was als kwartier-
 meester (?) bij de Roonvaart elftschappij Nederland te
 Amsterdam.

In het halve huisje achter (ten Noorden van) het
huis van German en Tietje Visser woonden

Richard Teusma * 3-12-1846 S'ooq † 2-8-1910 S'ooq
getrouwd met

Aafke Teunaga * 25-12-1850 S'ooq † 22-6-1931 S'ooq.
Kinderen

Ruud	* 1881	getrouwd met	Bonkje Kalfsbeek
Leppie	* 1882	"	" Remada Visser
Effelbe	* 1884	"	" Tietje Ekamp

Richard Teusma, stuurman deelvaart, heeft je-
ren lang gevaren op het deel-koorpsaal. - kerk-
schip "De Hoop" o.a. samen met Jachiel

Ekamp * 1845 en Heine Kruijsinga * 1866.

Richard Teusma, stuurman a.b. van "De Hoop".

Heine Kruijsinga.

Jachiel Ekamp ook

Uit de oude foto-doos

DOOR BRAM SPIER

Twee bekende eilanders:

Gezagvoerder Klaas Visser; postbode Riekert Visser

Enige tijd geleden kwamen we in het bezit van een aardig amateur-kiekie dat aan het eind van de jaren 30 is gemaakt aan de Oostkant van de polder in het kweldergebied op Schiermonnikoog door CAREL AXEL VISSER.

De 6x9 foto is genomen met een KODAK BOX-CAMERA, die in de vooroorlogse jaren enorm populair waren en veel werden gebruikt. We vonden het kiekje dat inmiddels al weer 55 jaar oud is zo interessant dat we het hebben laten vergroten en hebben ondergebracht in onze eilander fotoverzameling. Op genoemde foto die we vandaag eveneens een plaatsje in onze rubriek hebben gegeven ziet u links, voor overgebogen, RIEKERT CORNELIS VISSER de

postbode, geboren 27 januari 1901 te Schiermonnikoog; RIEKERT is de oudste zoon van THEUNIS VISSER, boer en veehouder op PATHMOS, gehuwd met REMKJE CARST. De broers van RIEKERT zijn: EDE JEPPE (1903), TEEN WILLEM (1906), GERRIT WILLEM (1910).

Gezagvoerder KLAAS VISSER ziet u staande naast zijn fiets.

De beide mannen hebben zojuist een aantal palingfuiken in één van de slenken uitgezet.

KLAAS VISSER, geboren 31-12-1891, was een zoon van GERMEN VISSER en TIETJE ONNES. Het gezin woonde aan de Middestreel op het Westeind, Noordzijde.

KLAAS begon zijn maritieme loopbaan in 1904 toen hij als 13 jarig

knechtje een baantje kreeg op het schip van de toenmalige postschippers AMBROZIUS DUBBLINGA en AUKE VISSER, dat tussen het eiland en Oostmahorn de dienst onderhield.

De jonge KLAAS kreeg de smaak van een leven op zee al gauw echt te pakken, zodat hij na deze aanloop en eerste beginperiode aanmonsterde als dekjongen op de grote vaart.

Na enige jaren te hebben gevaren om zijn ouders en zusters te onderhouden en om geld te sparen voor het bekostigen van zijn studie, haalde hij in 1911 zijn 3e rang aan de Zeevaartschool van Schiermonnikoog. (Zie de lijst met namen van leerlingen aan het slot van deze vertelling). Als 3e stuurman trad hij in dienst van de 'OOSTZEE', voor welke rederij hij wegens grote bekwaamheid reeds na één jaar mocht varen als 2e stuurman met dispensatie.

Bij het uitbreken van de 1e Wereldoorlog ging hij voor 2e stuurman studeren, doch moest die studie onderbreken daar hij als aankomend militair (mobilisatie 1914-1918) werd opgeroepen. In 1917 kreeg hij evenwel uitstel van verdere militaire dienst en werd hem studieverlof toegekend, een periode waarin hij in 3 maanden zijn 2e en 1e rang behaalde. In het bezit van deze papieren trad hij opnieuw in dienst van 'OOSTZEE', eerst als 2e en spoedig daarna als 1e stuurman.

In 1917 werd het schip waar hij op voer in HET KANAAL getorpedeerd, doch KLAAS VISSER overleefde deze oorlogshandeling.

Kapitein KLAAS VISSER en postcode RIEKERT VISSER (voorovergebogen) bij één van de slenken in het kweldergebied.

In 1921 volgde zijn benoeming als kapitein. Gedurende de jaren van de 2e We-

reldoorlog was hij buitengaats. In 1946 werd hij gezagvoerder en expeditieleider op de 'WILLEM BARENDSSZ', die onder directie van de 'OOSTZEE' verschillende reizen naar het Zuidpoolgebied maakte. De 'WILLEM BARENDSSZ' genoot in die jaren grote bekendheid. In 1950 ging kapitein KLAAS VISSER met pensioen. Na ruim 45 jaar varen vond hij het welletjes. Bij zijn afscheid ontving hij de uitzonderlijk hoge onderscheiding DE RUYTER MEDAILLE IN GOUD. De gezagvoerder overleed in 1959. Hieronder volgt een keuze met de namen van bekende leerlingen die in 1911, gelijktijdig met KLAAS VISSER, de Zeevaartschool bezochten: D. BOLMAN, D. KLONTJE, M. WIELEMA, W. FENENGA, J. VERHAGEN, H. WOSTEN, J. WEBER, G. COERKAMP, F. DE JONG, J. V.D. VEER, C. BLOK, P. V.D. VEER, J. FENENGA, S. ZWIERS, M. DOBBENGA, J. GITZ, A. DUBBLINGA, T. ONNES. We hebben 18 bekende namen uitgezocht. In totaal bezochten in 1911 44 leerlingen de Zeevaartschool van Schiermonnikoog. Voor uw aanvullende informatie, op- of aanmerkingen kunt u steeds contact met ons opnemen via ons correspondentie-adres REDERIJ-WEI 9 9133 MR ANJUM. Ook zijn we telefonisch te bereiken via 05193-21670.

Kapitein KLAAS VISSER tijdens de uitreiking van een onderscheiding op het gemeentehuis van Schiermonnikoog in 1950. Rechts burgemeester ANKER. Links de echtgenote van Kapitein KLAAS VISSER, CAROLINA JANNA HEDLUND. De foto is genomen door fotograaf POPKEN uit Leeuwarden.

Toto genomen omstreeks 1950? Nu op een na laatste
huis aan de Voorstreek West. Gebouwd in opdracht
van kapitein Pieter Teunis Teensma * 1839. Het
pand werd daarna eigendom van zijn zoon Ruud
Teensma * 1869.

Het huis is o.a. bewoond geweest door Jorke Cornelis
Benes gehuwd met Lotje Visser. Aan de Oostrijde
staat de Gereformeerde Pastorie. Aan de
Westzijde pension Weide blik. (A. Talsma).

Schiermonnikoog
Voorstreek

Mitgave R. Dobbinga; poststempel 1924.

De foto is genomen in de zomer van 1914 of 1913
Voorstreek, Westeind 1914 of 1913.

In 1914 was het laatste huis aan het Westeind
van de Voorstreek het pand van gezagvoerder
Pieter Theunis Teensma. Dit huis staat niet meer
op deze foto; wel het bijbehorende hekje.

De foto van de Voorstreek is gemaakt in de zomer van 1913 (of omstreeks 1913) en is als ansicht kaart uitgegeven door de winkelier R. Dobbinga. De jaarbepaling is o.a. te zien aan de grote brede elastieke buikriemen met 3 dubbele gespen die in dat jaar erg in de mode waren en door veel jongens werden gedragen. (nieuw onderzoek 1914/1915).

Het ijzeren hek of de voorgrond hoort bij het huis van oud gezagvoerder Pieter Teensma. Dit huis is op de foto niet te zien. Het volgende huis (dus het 1^e huis op de foto) is de nieuwe pastorie van de Gereformeerde Kerk. Dit huis heeft dominee Hasper laten bouwen. Dominee Hasper kwam in 1912 (?) naar Scheermonnikoog en kocht aan het Westeind van de Voorstreek 2 halve huizen en liet deze verbouwen tot nieuwe pastorie die in 1913 (?) gereed kwam. In de Noordwesthoek van de bovenverdieping werd een Grote dakkapel uitgebouwd in aansluiting op de studeer kamer van de dominee.

Het volgende huis met de jalouzieën is het huis van de oude bakker Toppe Bakker (geboren 29-11-1848; overleden 17-3-1931). Hij was getrouwd met Aaltje evertens Smids. Zijn bakkerij stond verderop in de eifieldenstreek. Deze bakkerij werdt in 1911 overgenomen door J. van Eidenge.

Achter de jongens staan links 3 tuare iepen. Deze iepen behoren bij het volgende huis, het z.g. Koloniehuis. Tot 1920 woonde in het Westelijk gedeelte hiervan de familie Hendrik Dijk en in het Oostelijk gedeelte de familie Frederik de Jong.

Het oude kolonie huis is na 1920 afgebroken en op de zelfde
plaats verrees Scherstuus van de familie
Sluis.

Notaris Hendrik Nicolaas Sluis, geboren 9 October 1874
te de Bopel, overleden 6 Mei 1928 op Schiermonnikoog

Dienuke Bolman, echtgenote van Notaris Hendrik Nicolaas
Sluis, geboren 6 mei 1870 te Hardegarip, overleden
29 November 1953 op Schiermonnikoog.

Een nicht van mevrouw Sluis. Des Bolman, heeft
een huis aan het Karrepad.

Schiermonnikoog
Voorstreek

Uitgave R. Dobbinge. Stempel Posten 1927

Uitgave misschien 1914? coderingsnummer.

1914 is niet onwaarschijnlijk.

Het gave firma R. Leitinga

Schiermonnikoog
Voorstreek Westeind

IN DE ZOMER VAN 1913 IS VANUIT EEN ANDERE
HOEK EVENEENS EEN FOTO GEMAAKT VAN HET
WESTEIND VAN DE VOORSTREEK. HET HUIS VAN
OUD-GEZAGVOERDER PIETER THEUNIS TEENSMA
STAAT DEZE KEER WEL OP DE FOTO. HET IS HET
HUIS GEHEEL LINKS MET DAKKAPEL.

Voorstreek Westeind 1913.

foto overmoedelijk 1917³
foto (groot) onbekend. Of de kaart, reprinted Knoop
Haren, is geen uitgave van de gemeente.

In het eerste huis, toen het laatste huis van de Door-
streek, woonde Pieter Teunema, ook gezag voer-
der.

Het 2e huis van links was nog maar juist verbouwd
tot Gereformeerde Pastorie. Dominicus Hasper was de
promotor van de Chr. School (1915) aan de Boedweg.
Het 3e huis open plek.

Het 4e huis was toen nog het z.g. Koloniehuis. Hierin
woonde aan de Westkant de familie H. Dyk. De
heer Dyk was directeur Teunert school tot 1920.

(ging toen naar Terschelling)
Later werd op de plaats van dit grote dubbele huis
„Schierstius“ gebouwd door de familie Sluis
(ook notaris). De heer Sluis overleed enige jaren
na de bouw. Zijn vrouw Sluis, alom bekend als
een bijzonder fijn mens, leefde er tot aan haar
dood gewoond.

IN 1882 MAAKT FOTOGRAAF J.G. KRAMER UIT GRONINGEN EEN FOTO VAN DRIE HUIZEN AAN DE VOORSTREEK. IN HET MIDDEN STAAT HET HUIS VAN FEYE. REMTS COERKAMP MET LINKS OPZIJ HET „LYTJ HÚS. HET HUIS AAN DE WESTKANT WORDT BEWOOND DOOR HET GEZIN VAN GEZAGVOERDER JACOB VISSER EN HET HUIS AAN DE OOSTKANT DOOR HET GEZIN VAN SCHIPPER FEYE KLAZEN FABER.

By hetzelfde huis in 1882.

Voorstreek Westeind 1926.
Op bezoek bij Jacob en Lollina.

IN HET MIDDEN VAN DE 20ER JAREN WONEN IN HET ALLER-
LAATSTE HUIS OP HET WESTEIND VAN DE VOORSTREEK
JACOB VISSER EN ZIJN VROUW LOLLINA VISSER.
JACOB VISSER IS OUD-LOODSSCHIPPER DELFZYL.
DE FOTO IS GENOMEN IN 1926.

Schiermonnikoog - Middenstreek - West-Einde.

NOGMAALS EEN OVERZICHT UIT EEN IETS LATERE PERIODE. DE MIDDENSTREEK IS NOG NIET BESTRAAT. (DIT GEBEURT PAS IN 1916).
ZIE TEKST MET BESCHRIJVING VAN DE HUIZEN EN HUN BEWONERS.

Het Westeind van de Middenstreek,
na 1911 en vòòr 1916.

Overzicht van het Westelijk deel van de Niddaastreek met omge-
ving. Deze foto is eveneens door Potterswijk genomen, maar
wel in een vroegere periode nl. in 1889.

"Jonelida" het huis van Albert Jansma aan het West-eind;
(vermoedelijk) gebouwd in 1928.

Dochter Ida Jansma geboren ± 1909 was getrouwd
met Piët de Boer (zie Rouw en de Vries - Oostma hore)
Ida Jansma, mev. de Boer, Paramaribo str. 27 Reiden.
2315 V.D. tel. 071 - 76608

* Gevelsteen aan de Middensteek zijde met het op -
schrift: Ida Neeltje Juli 1928.

In 1924 verkocht Albert Jansma zijn hotel-pension aan Herman Wieringa, die uit Steenwijk kwam. Albert Jansma trok zich uit het zakenleven terug.

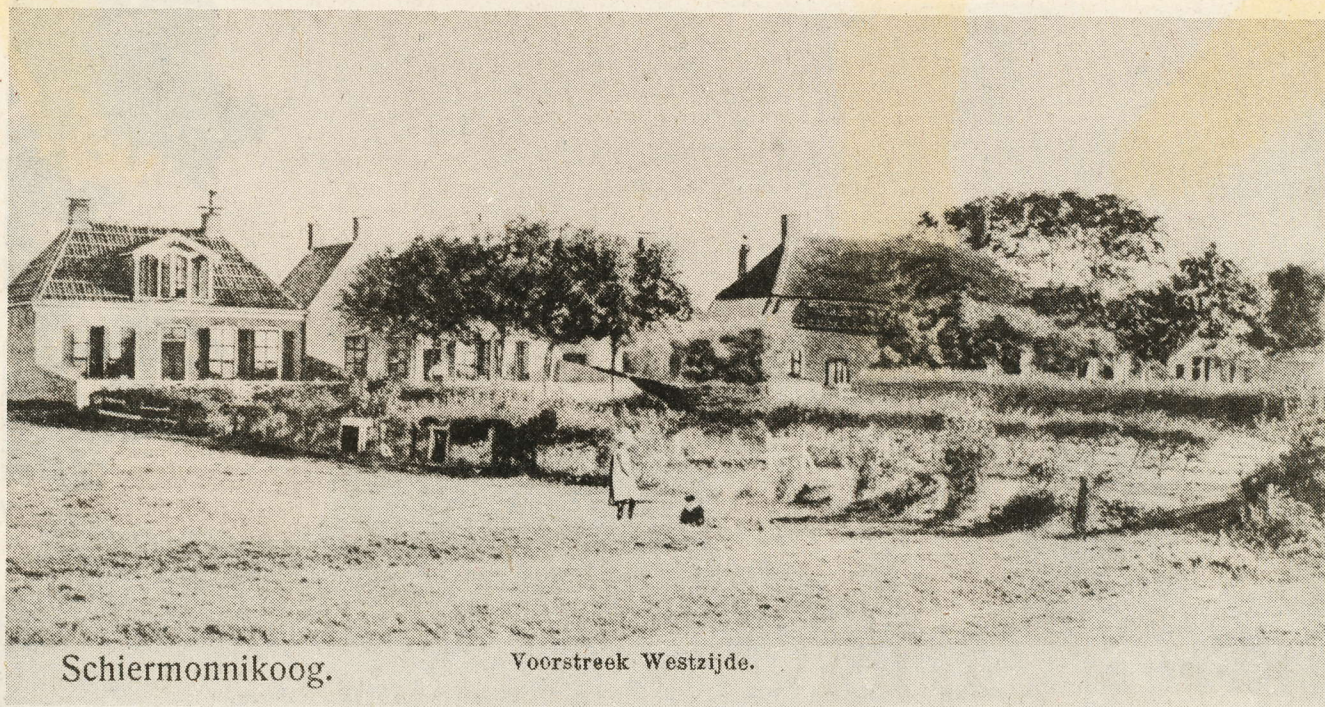
GEDURENDE EEN LANGE REEKS VAN JAREN WAS HET LAATSTE HUIS AAN HET WESTEIND VAN DE VOORSTREEK HET PAND VAN GEZAGVOERDER EN LATER OUD-GEZAGVOERDER PIETER THEUNIS TEENSMA.

IN 1928 LIET ALBERT JANSMA, DE EIGENAAR VAN HOTEL-PENSION JANSMA (CENTRUM DORP), EEN SOLIDE WOONHUIS BOUWEN TEN WESTEN VAN HET PAND VAN PIETER THEUNIS TEENSMA, AAN DE OOSTKANT VAN HET MELLE GRYTJENS PAID.

HET NIEUWE HUIS VAN ALBERT JANSMA KREEG DE NAAM „JONELIDA“. (GEDENKSTEEN IN DE NOORDGEVEL MET JAARTAL 1928).

HET AMATEURKIEKJE IS GEMAAKT IN HET VOORJAAR VAN 1929.

Het huis van Albert Jansma.

In het begin van deze eeuw is van het Westend van de Voorstreek op Schiermonnikoog een foto gemaakt die door R. ZEILINGA als ansichtkaart, een soort gravure, is uitgegeven. De afbeelding is zeer uniek.

In het linkse huis woonde RUURD TEENSMA. De tweede woning (achter de bomen en het grote witte hek) is omstreeks 1906 nog in eigendom van gezagvoerder GERRIT KARST. Het huis is verbouwd tot pastorie van de Gereformeerde Kerk. Het derde huis, staat iets naar achteren en is Noord-Zuid gebouwd, wordt bewoond door de familie JAN VISSER, die uit deze woning verhuist naar een lichtwachterswoning bij de FIERST TUER. De kinderen van het gezin VISSER spelen dikwijls in de omgeving van het huis. Op de voorgrond JANNETTE

Uit de oude foto-doos

DOOR BRAM SPIER

en FOPPE (een paar jaar geleden zelf nog door Foppe Visser bevestigd). Het grote huis dat dan volgt, wordt het KOLONIEHUIS genoemd. Na 1900 worden hier groepjes jonge mensen gehuisvest die voor hun gezondheid een tijdlang op Schiermonnikoog moeten verblijven. Het gebouw is ook in 2 gedeelten, als 2 huizen onder 1 kap te bewonen. In de 1e wereldoorlog woont tot plm. augustus 1920 in het westelijk gedeelte de familie HENDRIK DIJK, leraar en later directeur van de Zeevaartschool en in het oostelijk gedeelte de familie FREDERIK DE JONG. Het KOLONIEHUIS wordt aangekocht door nota-

ris v.d. Sluis en verbouwd tot SCHIERSTINS (Zeer mooie tegelta-bleaus met zeilschepen in de portaal-muren). Het huis aan de oostkant van het KOLONIEHUIS wordt bewoond door KAREL COOLEN, oud zeeman en verteller van boeiende verhalen waarnaar de eilander jongens maar al te graag mogen luisteren. Na het vertrek van KAREL COOLEN is het pand bewoond geweest door de familie JAN VISSER die uit een lichtwachterswoning weer naar de Voorstreek verhuisde. Indien u nog iets meer kunt vertellen over deze huizen wilt u dan contact met ons opnemen? (05193-1670).

Schiermonnikoog.

Voorstreek Westzijde.

Uitgave van R. Zeilinga.

Op de foto-gravure (ansichtkaart) voorstellende de westzijde van de Voorstreek begin deze eeuw, die 3 weken geleden in deze rubriek werd geplaatst ontvingen we een aantal reacties.

In latere jaren werd aan de westzijde van het huis van RUURD TEENSMA nog een huis gebouwd in opdracht van ALBERT JANSMA. Dit huis kreeg de

naam 'JONELINDA'. Nog iets verder naar het westen loopt NOORD ZUID het MELLEGGRIETSJE PAID. De benaming van dit pad is reeds in de vorige eeuw ontstaan (1870).

Van een lezer ontvingen we voor onze rubriek 2 hele oude maar zeer duidelijke foto's voorstellende MELLE VISSER en zijn vrouw GRIETJE VISSER naar wie het MELLEGGRIETSJEPaid is genoemd.

We hopen deze zeer exclusieve foto's met enige gegevens binnenkort in deze rubriek af te drukken.

Het efelle Gertsjepaid.

Aan het Westeind van de elidderstreek loopt in Zuidelijke richting naar de dijk het efelle Gertsjepaid. De naam van dit pad is in de 2^e helft van de vorige eeuw ontstaan door de voornamen te combineren van de beide echtelieden efelle en Gertje Visser die in die jaren in de omgeving van dit pad hebben gewoond.

efelle Visser is een zoon van Jan Eltjes Visser en Trijntje J. cf. Teninga.

De meisjesnaam van zijn echtgenote Gertje Visser is helaas onbekend.

Zie verder correctie en aanvulling.

Het grote huis van de familie Manninga. Volgens een ingemetselde steen in het portiekje aan de Voorstreekszijde is het huis gebouwd in 1904. Aan het eind van de jaren 30 (1937) werd het huis gekocht door gezagvoerder Jan Weber die op 2-2-'37 trouwde met mevrouw Betje Hoekstra.

Voorstreek ± 1910; Tjeerd Visser met zijn grootouders.

De grootvader van Tjeerd Visser heette Tjeerd Klaas Visser,
stuurman; oud-kapitein zeilschip Albatros; schipper;

* 3-10-1843 † 18-10-1915. 31-1-1879 getrouwd met Grietje

Douwes Donema * 21-10-1855 † 6-12-1930.

Klein zoon Tjeerd * 14-7-1908 † 6-2-1940.

Zie verder uitgebreid verhaal op de volgende bladzijden.

bij naam Bonnem

Dit deel van de polder werd door sommige eilanders wel eens de Westpolder genoemd, hoewel deze naam normaal niet gebruikelijk was.

De foto is genomen vanaf het daar gelegen hoogste duin achter de boerderij van LIEUWE SCHAAFSMA, later pension West end. In het begin van deze eeuw lag aan de zuidkant van dit duin nog een zeer diepe kuil met wit zand.

Het moet in het begin van de herfst zijn geweest (o.a. te zien aan het droge en dorre helmgras op de voorgrond) op een heldere dag, waarschijnlijk na een zware storm tijdens hoog water.

Het schijnt nog steeds te waaien; de koeien in de verte lopen alle vier met gekromde ruggen van de harde wind af.

Het Rif staat geheel onder water en duidelijk zijn ook de witte koppen van de branding aan de horizon te zien. Het gedeelte van het aanwas (it oonwas) waar nu de Westerplas ligt, staat geheel onder het zeewater tot aan de oude nog bestaande Westerdijk.

Vermoedelijk is de foto genomen in de tijd dat JOHANNES VAN DIJK een dijk heeft aangelegd in het oostelijke lage gedeelte van de z.g. strodijken (de striedyken). De echte oude strodijk is het hoge gedeelte aan de rechterkant, wat als een streep hoog duin, noord-zuid lopend, duidelijk op de foto is te zien.

Dit duingedeelte is een stuifdijk. Het stuifzand werd vastgehouden door bosjes stro die in het zand waren geplant. Door de wind werd het aangestoven zand ter hoogte van de strobundels tegen gehouden en werden op die plekken dijkes gevormd. De hierdoor ontstane 'striedyksdune' zijn aan de zuidwestkant van het eiland gesitueerd.

Het voorste stuk land aan de duinvoet waarin de vier koeien grazen is het Ma(r)tjeland. In de lengte van de foto loopt van oost naar west de Westerstrandweg. Mogelijk is de boerenwagen ooit van JACOB HOEKSTRA geweest. Deze landbouwer had destijds percelen weiland om de West, deels binnen- en buitendijks.

Op de voorgrond is bijna noord-zuid een voetpad te zien wat via de oostkant van de Louwvlakte naar het Karrepad liep. Dit voetpad werd in het verleden veel gebruikt door lichtwachters die niet in de huizen bij de Fierst Tuer woonden, doch in één van de woningen aan de westkant van het dorp. Het stukje lichtgekleurd land midden rechts op de foto is het oostelijk gedeelte van Germens Punt. Zie hiervoor vooral Louise Mellema, Tussen Scholbalg en Lauwers, ballade van een eiland, bladzijden 23 en 24.

Overzichtsfoto westelijk gedeelte van polder op Schiermonnikoog

Uit de oude foto-doo's

DOOR BRAM SPIER

Met Germen wordt GERMEN VIS-SER bedoeld, geb. 17-9-1837, overl. 11-6-1914 gehuwd met TIETJE ON-NES, geb. 25-1-1864, overl. 22-5-1931. Het echtpaar woonde aan het westeind van de Middenstreek in het laatste huis aan de noordzijde. Ze waren de grootouders van CAREL AXEL VISSER.

Met dank aan EDDIE BAKKER die ons de foto bezorgde en aan EDE JEPPE VISSER die ons een aantal gegevens verschafte voor het samenstellen van de begeleidende vertelling, besluiten we dit verhaal.

Voor uw commentaar zijn we steeds bereikbaar via 05193 - 1670.

Overzichtsfoto van het westelijk gedeelte van de polder op Schiermonnikoog.

Aanvullende informatie van MARTEN KRUISINGA, Bussum. Marten schrijft:

'Bedankt voor de vertelling bij de mooie foto 'Om wast oon' NDC 4-2-91.

Be westen het land van LIEUWE SCHAAFSMA ligt een pad ongeveer noord - zuid en daarnaast verder om de West had mijn vader zijn hooiland. Als hij dat maaide ging ik met hem mee. Soms ging hij zitten om zijn zeis te 'harjen'. Hij sloeg dan een ijzeren pen in de grond die een platte vierkantige bovenkant had. Vervolgens werd de zeis met de snijkant op de platte bovenkant van deze ijzeren pen gelegd en dan gescherpt door met een speciale hamer die schuine kanten had, op de snijkant van de zeis te slaan.

Als de zeis tijdens het maaien moest worden bijgescherpt gebruikte hij de 'strykel', een langwerpige hout met aan beide kanten een soort grit (zeer fijn gemalen schelpen). In mijn huis aan de Middenstreek op Schiermonnikoog heb ik nog twee 'strykels' van mijn vader liggen. Nog hoor ik de geluiden wanneer de zeis met de 'strykel' werd bewerkt.

Ten noorden van 'ons' land lag een stuk vlakke akker, omringd door hoge duinen. Deze akker die ook door mijn vader THOMAS KRUISINGA werd gebruikt kreeg al gauw de naam THEUMES HOOLTE. Deze naam die nog steeds wordt gebezigd door echte oude eilanders komt ook voor op een kaart waarop oude benamingen zijn vermeld en die indertijd werd gepubliceerd in de Dorpsbode. Ik meen mij te herinneren dat DURK REITSMA die kaart destijds heeft samengesteld'.

Uit de oude foto-doo's

DOOR BRAM SPIER

Groepje in de duinen (1925)

10-6-'93

De foto die we vandaag publiceren is in de zomer van 1925 op Schiermonnikoog genomen door de stuurman Jan Karst. De juiste locatie is een plekje om de West tegen het duin aan de Westerstrandweg. Jan Karst, geboren in 1892, was een zoon van Ale Karst en Reintje Visser.

Jan Karst werd later leraar aan de Zeevaartschool te Scheveningen en werd examinerator voor stuurlieden-examens. Hij trouwde in 1916 te Schiermonnikoog met Lotje Feijes, dochter van gezagvoerder Hendrik Feijes en Aukje Dubblinga. Met medewerking van verschillende bejaarde eilanders en oud-eilanders zijn we er bijna in geslaagd de namen van de gefotografeerde personen te achterhalen. De naam van de jonge vrouw, geheel links, moest helaas onbekend blijven omdat een beschadiging in het bijna 70 jaar oude glasplaatnegatief op de foto gedeeltelijk over haar gelaat viel en daardoor de identificatie bemoeilijkte. Maar wie weet, misschien komen we na de publicatie van vandaag ooit nog eens aan haar naam.

Naast deze tot dusver onbekende vrouw zit de zojuist genoemde Lotje Feijes, de echtgenote van Jan Karst (de man die de foto maakte). De jonge man met de witte broek nog verder naar rechts, werd herkend als de 21-jarige Willem Hoekstra jr., geboren in 1904, zoon en 2e kind van Willem Hoekstra sr. en Pietje Dubblinga.

We zijn Willem Hoekstra jr. al eerder tegen gekomen en wel op een foto uit 1919, in de zeilsloep van de Zeevaartschool, die in de zomervakantie van dat jaar afmeerde aan de steiger op Oostmahorn (zie pag. 31 van het boek „Terug naar Schiermonnikoog van vroeger”). Willem Hoekstra sr. geboren in 1872, zoon van Jan Hoekstra (timmerman) en Betje Bloos, is in 1901 getrouwd met Pietje Dubblinga. In 1902 werd hun dochter Betje geboren.

Op zee gebleven

Willem Hoekstra sr. was 1e stuurman en is in 1903 op zee gebleven. Het schip waarop hij als 1e stuurman voer was het s.s. „Marie” van de reder Joost de Poorter. Het schip is in de Golf van Biscaye met een lading kolen op weg van Engeland naar Bilboa, Spanje in een vliegende storm met man en muis vergaan.

Willem Hoekstra jr. die in 1904 werd geboren, heeft zijn vader nim-

mer gekend. Willem Hoekstra jr. ging in 1917 naar de cursus van de Zeevaartschool op Schiermonnikoog doch werd afgekeurd voor de opleiding voor stuurman in verband met een mankement aan zijn ogen.

Na de Zeevaartschool ging hij naar de Landbouwschool en nog later naar de tropen, naar het toenmalige Nederlands Oost Indië. Willem Hoekstra jr. trouwde met Maria of Marie Finken (overleden te Schiermonnikoog op 7 juli 1992).

Slavenarbeider

Bij het uitbreken van de 2e Wereldoorlog bevond Willem zich in Indië. Hij werd daar na de ineenstorting en de capitulatie door de Jappen gevangen genomen en te werk gesteld als slavenarbeider bij de aanleg van de z.g. Burma Spoorweg. Hij is met vele anderen aan de ontberingen bezweken. Zijn vrouw Marie heeft na de 2e Wereldoorlog zijn graf nog kunnen bezoeken. Naast Willem zitten zijn oom en tante Hendrik Feyes, getrouwd met Aukje Dubblinga. Aukje Dubblinga was de bijna 10 jaar oudere zuster van Willem's moeder Pietje Dubblinga. Hendrik Feyes, geboren in 1862, was de bekende eilander gezagvoerder. In vele verhalen die in het verleden in deze rubriek zijn verschenen is zijn naam vaak genoemd o.a. als gezagvoerder aan boord van het Nederlandse Barkschip „Willem Eggerts”.

De meisjes

De 3 meisjes op de voorgrond van de foto zijn de dochttertjes van Jan Karst en Lotje Feijes. Hun namen zijn, v.l.n.r.: Aukje, geboren in 1922, Alida, geboren in 1924, Reintje, geboren in 1921.

● Deze vertelling is tot stand gekomen door correspondentie met eilanders en oud-eilanders en door het napluizen van de vele aantekeningen die we in de loop der jaren over de eilander historie hebben gemaakt. Indien U nog iets aan deze vertelling wilt toevoegen dan zouden we dit zeer op prijs stellen. Wij zijn steeds bereikbaar via 05193-21670 of via ons correspondentie-adres Rederijwei 9, Anjum 9133 MR.

Volgens Ede Joppe Visser zou de ontbrekende vrouw, links, Catharina Maria Karst kunnen zijn * 1899, de jongere zuster van Jan Karst. pag. 60 Schiermonnikooger geslachten.

10-6-'93

Schiermonnikoog. Middenstreek.